

Primjena teorije kognitivne evaluacije: kako motivirati učenike za sudjelovanje u glazbenim aktivnostima u osnovnoj školi

SANDRA FRANČIŠKOVIĆ – TENA ČAČIĆ

Sažetak

Nastava glazbene kulture u osnovnoj školi zamišljena je kao odgojno-obrazovna djelatnost s nizom aktivnosti od kojih bi većina trebala biti oblikovana tako da su intrinzično motivirajuće. S obzirom da je obrazovni sustav odraz dominantnog kulturnog svjetonazora, nije iznenađujuće da su nastavne aktivnosti i zadaci, pa i u glazbenoj kulturi, potaknute vanjskim motivima. Neka istraživanja i iskustva u praksi pokazuju da nastavu glazbene kulture učenici smatraju manje važnom od ostalih predmeta. Postavlja se pitanje kako motivirati učenike da cijene i aktivno sudjeluju u aktivnostima u nastavi kao i u izvannastavnim aktivnostima. Prema teoriji kognitivne evaluacije, učenike je moguće motivirati kako bi pozitivno reagirali tijekom nastave glazbene kulture. Osnovna je pretpostavka teorije da će djeca biti istinski motivirana za sudjelovanje u nekoj aktivnosti ako (1) vjeruju da imaju određenu kontrolu nad njom, (2) osjećaju povezanost s njom, i (3) ako se osjećaju dobro u svojoj koži dok je izvode (Deci-Ryan, 1985). Veća je vjerojatnost da će se intrinzično motivirana djeca aktivno uključiti u glazbene aktivnosti i stvaranje glazbenih projekata. Svrha ovog članka je kroz niz primjera iz prakse prikazati uspjehe i dosege intrinzično motiviranih učenika u osnovnoj školi. Nadalje, teorija kognitivne evaluacije koristit će se za razumijevanje stvaranja okruženja koje će istinski motivirati djecu da budu glazbeno aktivna tijekom i izvan nastave.

Ključne riječi: nastava glazbene kulture, teorija kognitivne evaluacije, intrinzična motivacija, glazbene aktivnosti

1. Uvod

Odgojno-obrazovna djelatnost najvećim dijelom odražava opće stanje obrazovnog sustava pojedinog društva.

Svako društvo ima određeni dominantni kulturni svjetonazor, težište, oko kojega se organiziraju etika, pravila, običaji, religiozne i druge norme. Prema tim normama formiraju se određeni odnosi među ljudima i društvenim institucijama. Kulturno težište, dominantni kulturni svjetonazor, predstavlja prosječnu razinu svijesti pripadnika društva. Stoga se ne može očekivati da osnovne društvene institucije poput pravnih, vladajućih te obrazovnih i zdravstvenih pokažu veći stupanj razvoja od prosječne razine do koje je stigla svijest članova toga društva.

Razvitak svih ljudskih društava slijedi zakonitosti evolucije svijesti. Ovdje će se ukratko predstaviti proces razvoja svijesti kojeg je Wilber¹ slikovito prikazao pomoću ljestava², penjača i pogleda. Ljestve predstavljaju opće holarhijske³ razine (infracrvena, magenta itd.), penjač je jastvo koje se poistovjećuje s prečkama, a na svakoj prečki pojavljuje se drugačiji pogled, svjetonazor, tj. javlja se drugačiji sustav vrijednosti, identitet, potrebe, etika itd.

Budući da obrazovni sustav odražava pogled s prečke na koju se prosječna većina pripadnika nekog društva popela, ovdje će se ukratko opisati holarhijske razine (prečke) koje obuhvaćaju najveću zastupljenost u stanovništvu, dok će se ostale samo informativno spomenuti.

Prva razina, prvog ranga, infracrvena, početna je točka razvoja. Temeljna je razina ljudske egzistencije kod koje je naglasak na opstanku i preživljavanju, instinktivnom reagiranju i zadovoljenju osnovnih potreba. U odrasloj svjetskoj populaciji zastupljena je 0,1%, a stanovništvo na toj razini posjeduje 0% moći.

Na drugoj, magenta razini svijesti razmišljanje je animističko, funkcionira se preko rituala i simbola, poštuje se tradicija, obredna pravila i vođe. U odraslom stanovništvu zastupljena je 10%, a stanovništvo na toj razini posjeduje 1% moći.

Na trećoj, crvenoj razini svijesti dominira egocentričnost, pažnja se usmjerava ka izvanjskoj kontroli svijeta. Važno je iskazati vlastitu moć, biti poštovan, dominantan, autoritativan, ponosan, neovisan i spontan. Zastupljenost i utjecaj: 20% svjetske populacije, 5% moći.

Na četvrtoj, jantarskoj razini svijesti dominira mitski poredak, naglasak je na redu utemeljenom na strogim načelima razlikovanja dobrog i lošeg, javlja se grižnja savjesti i osjećaj krivnje. Važno je poštovati pravila, autoritete i ispuniti društvena očekivanja. Zastupljenost i utjecaj: 40% svjetske populacije, 30% moći.

Na petoj, narančastoj razini svijesti dominiraju znanstvena dostignuća. Znanstveno prihvatljivo je samo ono što se može mjeriti, rastaviti i „dokazati“ empirijsko-racionalnim metodama. Prisutna je vjera u vlastito kreiranje budućnosti te težnja za napretkom i učinkovitošću i sl. Zastupljenost i utjecaj: 30% svjetske populacije, 50% moći.

Na šestoj, zelenoj razini svijesti dominiraju osjećaj zajedništva, ekološka osjetljivost i umrežavanje. Naglasak je na dijalogu i pomirbi. Zastupljenost i utjecaj: 10% svjetske populacije, 15% moći.

Zelenom razinom svijesti završava prvi rang. Budući da drugi rang (til i tirkizna razina) obuhvaća svega oko 1,1% svjetske populacije, neće se detaljnije predstavljati. Općenito, drugi rang predstavlja početak integralnog svjetonazora. Ovdje se sve prethodne razine svjesno uvažavaju i po potrebi kritički procjenjuju.

S obzirom da je najveći postotak stanovništva na jantarskoj (40% stanovništva, 30% moći) i narančastoj (30% stanovništva, 50% moći) razini, obrazovni sustav najvećim dijelom obilježavaju zajedničke značajke navedenih razina. Naravno, ovdje se radi o prosječnom težištu, što znači da neka obilježja obrazovnog sustava mogu biti iznad, a neka ispod prosječne razine svjesnosti, tj. dominantnog kulturnog svjetonazora. Tako još uvijek školstvo odražava materijalistički svjetonazor narančaste razine: skupljanje, pohranjivanje i korištenje izoliranih činjenica te poštivanje pravila i autoriteta jantarske razine. Orijentirano je na kvantitetu umjesto kvalitetu, a nastavne aktivnosti i zadaci, čak i u glazbenoj kulturi, većinom su potaknute vanjskim motivima kazne i nagrade. No, da se situacija postupno mijenja, pokazuje praktična primjena suvremenih obrazovnih pristupa i teorija.

Svrha ovog članka je kroz teoriju kognitivne evaluacije pojasniti faktore i praktične postupke koji dovode do poticanja intrinzične motivacije te prikazati uspjehe intrinzično motiviranih učenika u osnovnoj školi. U nastavku rada predstaviti će se praktična primjena teorije kognitivne evaluacije, suvremene teorije motivacije koja pretpostavlja da je moguće razvijati unutrašnju motivaciju, i samim time potaknuti razvoj ka većoj svjesnosti. Izloženi primjeri potječu iz nastavne prakse u Osnovnoj školi Ivana Benkovića u Dugom Selu, Hrvatska.

2. Praktična primjena teorije kognitivne evaluacije u nastavi glazbene kulture

Iako glazbena kultura ima važan obrazovni doprinos učeničkom osobnom razvoju, istraživanja su pokazala da s prelascima u više razrede učenici gube interes za sudjelovanje u glazbenim aktivnostima (Eccles i sur., 1993.; Wigfield i sur., 1997; u: Pizzato-Hentschke, 2010) te da učenici nastavu glazbe smatraju manje važnom (Pizzato-Hentschke, 2010) od ostalih nastavnih predmeta. Također, pokazalo se da djevojčice imaju veći interes za učenje glazbe od dječaka (Eccles i sur., 1993.; Ghazali, 2006; North-Hargreaves-O'Neill, 2000 u: Pizzato-Hentschke, 2010). Istraživanja u Hrvatskoj pokazala su da učenici vole nastavu glazbene kulture (Šulentić Begić, 2006), naročito aktivnost pjevanja, dok interes za klasičnu glazbu, a time i za aktivnost slušanja, opada od 5. do 8. razreda (Vidulin Orbanić, 2012).

Nastava glazbene kulture u središte pozornosti stavlja učenikovu aktivnost u činu pjevanja, sviranja, slušanja i plesa. Kroz te aktivnosti upoznaje se i doživljava glazba, obogaćuje učenikov osjećajni svijet te razvija senzibilitet i glazbene sposobnosti. Kako bi se postiglo motivirajuće okruženje, nastava bi trebala biti koncipirana tako da potiče znatiželju i kreativnost te da se na pogreške gleda kao na prilike za učenje i usavršavanje.

Postavlja se pitanje kako motivirati učenike da cijene i aktivno sudjeluju u nastavnim i izvannastavnim glazbenim aktivnostima.

Teorija kognitivne evaluacije, *Cognitive Evaluation Theory*, podteorija je teorije samoodređenja⁴, *Self-determination Theory*. Teoriju samoodređenja inicijalno su razvili Deci i Ryan sedamdesetih godina, a dalje su je mnogi istraživači razrađivali i oplemenjivali. U okviru tog pristupa ponašanje pojedinca sagledava se kroz perspektivu njegove urođene potrebe za djelovanjem na vlastitu unutrašnju i vanjsku okolinu kako bi zadovoljio svoje potrebe. Pri tom je čovjekovo ponašanje uvelike motivirano potrebom za samoodređenošću, tj. nezavisnošću o bilo kakvom obliku kontrole.

Motivacija je višeznačan pojam koji može biti shvaćen kao proces koji pokreće, usmjerava, integrira i vodi ljudsko ponašanje.

U teoriji samoodređenja postoje dvije osnovne vrste motivacije: intrinzična (unutarnja) i ekstrinzična (vanjska) motivacija.

Ekstrinzična motivacija je vrsta motivacije kod koje je ponašanje pojedinca potaknuto nekim vanjskim motivom. Ova vrsta motivacije uključuje ciljeve, vrijednosti i interese drugih, a ne samog

pojedince. Ekstrinzični faktori nisu sami po sebi loši niti je ponašanje izazvano ekstrinzičnim faktorom manje vrijedno, no često ovi faktori nisu dovoljni da bi pojedinca potakli na aktivnost.

Nasuprot ovoj vrsti motivacije, intrinzična motivacija pokreće pojedinca iznutra, a aktivnost koja je intrinzično motivirana puno se lakše obavlja i najčešće se uživa u njoj.

Teoriju kognitivne evaluacije postavili su Deci i Ryan 1985. godine. Ona povezuje empirijske rezultate istraživanja utjecaja vanjskih i unutrašnjih faktora na intrinzično motivirano ponašanje pojedinca te se bavi posljedicama takvog ponašanja.

Ukoliko se pojedinac bavi aktivnošću (pa tako i glazbenom) iz interesa za sam zadatak, zadovoljava svoju potrebu za autonomijom i njegova je motivacija intrinzična.

Jednako tako, motivacijsko okruženje koje promovira usmjerenost na zadatak i napredak dovodi do djelovanja pojedinca na temelju pozitivnih povratnih informacija o vlastitom ponašanju, a bez pritiska prema određenom ishodu aktivnosti. Povratno informiranje na taj način omogućuje i olakšava unutrašnju kontrolu događaja, povezuje se s osjećajem autonomije te povećava osjećaj kompetentnosti i intrinzičnu motivaciju. S druge strane, ekstrinzično regulirane aktivnosti se u većoj mjeri vide kao kontrolirajuće, pritisak dolazi iz okoline, što djeluje u vidu smanjenja intrinzične motivacije.

Ciljna orijentacija kao sklonost prema nekoj aktivnosti i percepcija motivacijske klime kao situacijski faktor, također se mogu promatrati kao unutrašnji, odnosno vanjski faktori koji utječu na intrinzično motivirano ponašanje. Prema pretpostavkama teorije kognitivne evaluacije usmjerenost na zadatak, aktivnost, učenje, usavršavanje i napredak, kao i vanjsko poticanje takve orijentacije, utječu na povećanje intrinzične motivacije. Orijetacija na rezultat i demonstraciju superiornih sposobnosti u usporedbi s drugima, kao i promoviranje takve usmjerenosti, rezultiraju smanjenjem intrinzične motivacije.

Osnovna pretpostavka teorije je da će djeca biti istinski motivirana za sudjelovanje u nekoj aktivnosti ako (1) vjeruju da imaju određenu kontrolu nad njom, (2) osjećaju povezanost s njom i (3) ako se osjećaju dobro u svojoj koži dok je izvode (Deci-Ryan, 1985).

Iskustva iz prakse pokazuju da intrinzično motivirani učenici sudjelujući u aktivnostima zbog vlastitog zadovoljstva, više cijene i poštuju jedni druge, učitelje, nastavu te izvannastavne glazbene aktivnosti.

U nastavku će se navesti najčešći faktori koji utječu na intrinzičnu motivaciju učenika u glazbenim aktivnostima te će se popratiti primjerima iz prakse.

Faktori kompetencije i optimalnih izazova

Između učenika u jednom razrednom odjeljenju postoje razlike u kognitivnom, afektivnom i fizičkom razvoju, kao i razlike u glazbenim sposobnostima. Kompetencija se odnosi na unutrašnji osjećaj učenika u odnosu na vlastite glazbene sposobnosti i sposobnosti drugih učenika. Optimalni izazovi odnose se na situacije gdje su izazovi aktivnosti u skladu s učeničkim sposobnostima (Weiss-Bressan, 1985). Ako je izazov viši od razine individualnih sposobnosti, učenici se osjećaju nekompetentni, frustrirani i anksiozni, a ako je izazov aktivnosti niži od razine individualnih sposobnosti, brzo im postaje dosadno. Cilj je pronaći odgovarajuću ravnotežu i stvoriti okruženje koje optimalno potiče individualne sposobnosti.

U osmom razredu osnovne škole učenicima je dan zadatak da na teme stilskih razdoblja osmisle kratke igrokaze u kojima će na zabavan i zanimljiv način prikazati obilježja pojedinog razdoblja. Također, sami su se trebali razvrstati u grupe na način da sve grupe budu podjednake po znanju i sposobnostima. Unutar grupa organizirali su se tako da je svaki učenik preuzeo zadatak i ulogu koja mu najviše odgovara i na taj način došao do izražaja i pokazao svoje sposobnosti.

Primjer optimalnog izazova postignut je aktivnošću plesa, gdje je zajednički osmišljena koreografija prilagođena sposobnostima učenika. Plesni koraci sambe uklopljeni su u *line dance*⁵ organiziran u dvije grupe. Učenici s boljim plesnim sposobnostima sudjeluju u grupi sa zahtjevnijim plesnim elementima, a ostali u grupi s jednostavnijim plesnim elementima. Na ovaj način učenici se osjećaju kompetentno te aktivnost obavljaju uspješno i sa zadovoljstvom.

U izvannastavnoj aktivnosti orkestra balansiranje optimalnih izazova još više dolazi do izražaja. Orkestar okuplja učenike od 5. do 8. razreda različitih sposobnosti i sviralačkog iskustva, od kojih neki polaze glazbenu školu, a neki su početnici. S obzirom na vrlo različite razine sposobnosti sviranja učenika na različitim instrumentima, skladbe se maksimalno prilagođavaju individualnim sviralačkim

sposobnostima učenika. Na taj je način moguće obraditi i nešto zahtjevnije skladbe kao npr. *Can-can* iz operete *Orfej u podzemlju* J. Offenbacha ili *Viva la vida* skupine *Coldplay*.

U praksi se pokazuje da se poticanjem pozitivnih stvari koje učenik radi, uz objašnjenje zašto su pozitivne, te informaciju na koji ih način može još poboljšati, utječe na povećanje intrinzične motivacije, a time i na duže sudjelovanje u aktivnosti. S druge strane, u praksi se potvrđuje istraživanje (Mandigo-Nicholas 1999), koje je pokazalo da pohvaljivanje učenika bez objašnjenja i savjetovanja kako poboljšati sposobnosti, ponekad ima negativne učinke u percipiranju kompetencije. Takav pristup učenik shvaća kao pokušaj kontrole njegovih akcija. Povratno informiranje trebalo bi početi i završiti pozitivnim komentarima, a unutar toga, ukoliko je potrebno, učenika ispraviti. Na ovaj način stvara se pozitivno okruženje i gaji pozitivan stav prema konstruktivnoj kritici i učenju, nasuprot negativnog okruženja u kojem se najčešće ističu pogreške.

Faktori autonomije, izbora i kontrole

Ukoliko učenici sudjeluju u aktivnosti s mogućnošću izbora i kontrole samog procesa, zadovoljava se psihološka potreba za autonomijom, a time se intrinzična motivacija pojačava. Suprotno tome, ako učenici sudjelujući u aktivnosti osjete pritisak vanjske kontrole, intrinzična motivacija se smanjuje. Ovu hipotezu potvrđuju različiti stilovi poučavanja u nastavi glazbene kulture. Iskustvo pokazuje da se kod učenika povećava intrinzična motivacija kada im se ponudi mogućnost izbora, za razliku od uvjeta gdje odluke donosi samo učitelj. Samim time što se učenicima daje mogućnost izbora, oni osjećaju da imaju i određenu kontrolu nad aktivnošću što također doprinosi podizanju intrinzične motivacije.

Na satu glazbene kulture učenicima se omogućuje da odaberu redosljed glazbenih aktivnosti koje će se provoditi na određenom satu, tako što im se na početku sata izlože planirane aktivnosti za taj sat.

U aktivnosti pjevanja učenicima se nudi izbor od nekoliko, unaprijed odabranih, pjesama, tako da im se odsviraju, te oni odabiru onu koja će se obraditi. U izvannastavnoj aktivnosti zbora učenicima se omogućuje da daju prijedloge pjesama koje će se uvježbavati, a u orkestru i plesnoj skupini učenici sudjeluju u stvaranju aranžmana i koreografija.

Također, učenici biraju ritamske instrumente za pratnju pojedinoj pjesmi ili tijekom aktivnog slušanja skladbe pri čemu trebaju uzeti u obzir glazbene sastavnice, uključujući i karakter pjesme/skladbe.

Tijekom upoznavanja i aktivnog slušanja glazbe, primjerice kod obrade glazbenih oblika, ponekad se učenicima ponudi više skladbi, a obrađuje se ona koju većina učenika odabere.

Učenici i učitelj zajednički određuju pravila i mijenjaju postojeća, primjerice raspored sjedenja te planiraju aktivnosti usmjerene prema određenom cilju. Sukladno tomu, raspravlja se o prijedlozima za provođenje kvalitetnije i zanimljivije nastave.

Faktori korisnosti i društvene povezanosti

Percepcija korisnosti može se promatrati s unutrašnjeg stajališta, s ciljem da učenik vidi smisao u aktivnosti koju obavlja, i sa vanjskog stajališta, u smislu da je učenik svjestan važnosti vlastitog sudjelovanja u aktivnosti i doprinosa zajedničkom stvaranju, te zajedničkom uspjehu. U oba slučaja učenicima se treba unaprijed objasniti zašto se određena aktivnost radi i čemu ona doprinosi. Na taj način, čak i učenici koji ne žele sudjelovati u glazbenim aktivnostima, uslijed nezainteresiranosti ili pomanjkanja samopouzdanja, postaju svjesni vlastitih mogućnosti, te razvijaju sposobnosti za koje nisu ni znali da ih imaju. Tako se kod učenika potiče intrinzična motivacija, kako za konkretnu aktivnost, tako i za ostale glazbene aktivnosti.

U praksi se pokazalo da je za poticanje osjećaja korisnosti, a time i osjećaja društvene povezanosti, vrlo prikladno organizirati različite radionice gdje učenici doprinose stvaranju pomagala i instrumenata koji će se koristiti u nastavi glazbene kulture i koji će učionicu činiti prepoznatljivom i ugodnom.

Aktivnost plesa, točnije *line dancea*, po kojem je OŠ Ivana Benkovića osobita, pokazuje se vrlo pogodnom za pozitivno poticanje učeničkog interesa, zalaganja i osobnog napretka u glazbenim aktivnostima. Naglasak se stavlja na važnost sudjelovanja u aktivnosti čime se potiče osjećaj društvene povezanosti. Cjelokupna aktivnost rezultira plesnim nastupima uz sudjelovanje velikog broja učenika (preko 200). Na taj se način učenici osjećaju važno, korisno i sposobno jer doprinose realizaciji velikih i originalnih događaja koji školu čine prepoznatljivom. Osvještavanjem i naglašavanjem uloge učenika

i njihovih zasluga u stvaranju i realiziranju projekata potiče se intrinzična motivacija i za druge aktivnosti te za životne situacije općenito.

Faktori ciljne orijentacije i motivacijske klime

Ostvarenje ciljne orijentacije također ima veliku ulogu u učeničkoj percepciji kompetencije i uspjeha. Prema teoriji ciljne orijentacije (Nicholls, 1989) pojedinci mogu imati različite ciljeve dok su uključeni u zadatke. Za neke učenike primarni fokus je pokazivanje superiornosti u odnosu na druge (orijentacija na ego), dok je za neke učenike primarni fokus samo-napredovanje i uspješno obavljanje zadatka ili aktivnosti (orijentacija na zadatak). Ukoliko su učenici usmjereni na uspješno obavljanje aktivnosti u njoj sudjeluju maksimalno u skladu sa svojim sposobnostima i pritom uživaju. Takva vrsta motivacije obično je potaknuta pozitivnim iskustvima u kojima se pažnja usmjerava na osobni napredak učenika u određenoj aktivnosti, što vodi do orijentacije na sam zadatak.

Učenik s poteškoćama u učenju i vladanju, orijentiran na ego i negativne načine dokazivanja, uključivanjem u aktivnost izvannastavnog stvaralaštva (mjuzikl) postaje učenik uzornog vladanja. U početku nastajanja mjuzikla učenik vrlo negativistički i s podsmjehom gleda na aktivnosti plesa i glume, te odustaje od sudjelovanja u projektu. Uviđanjem koliko drugi učenici sa zadovoljstvom sudjeluju u aktivnostima te prvih konkretnih rezultata marljivog uvježbavanja, učenik počinje pokazivati interes i poštovanje. Uz poticaj učitelja i učenika izražava želju da ipak i sam sudjeluje u stvaranju zajedničkog projekta. Uključivanjem i svojim talentom doprinosi originalnosti koreografije i glume, čime se njegova orijentacija okreće na sam zadatak i zajedničko umjetničko stvaranje. Na taj se način kod učenika potiče intrinzična motivacija, koja pozitivno usmjerava razvoj njegove osobnosti te osjećaj odgovornosti prema sebi i prema drugima.

1.tabela

Praktični savjeti za poticanje intrinzične motivacije kod učenika u glazbenim aktivnostima

Faktori intrinzične motivacije	Praktični savjeti
1. Kompetencija i optimalni izazovi	<ul style="list-style-type: none"> - poticati učenike da osvijeste i cijene svoje vještine te im omogućiti da ih razvijaju vlastitim tempom - omogućiti i pomoći učenicima da sami postave i ostvare individualne ciljeve u sklopu neke aktivnosti - pohvaljivati učenike s povratnim informiranjem kako poboljšati sposobnosti - uključiti učenike u pronalaženje kreativnih načina za ostvarenje ciljeva, npr. kako prezentirati obilježja stilskog razdoblja na zabavan način - omogućiti učenicima sudjelovanje u stvaranju same aktivnosti, npr. osmišljavanje ritamske pratnje ili plesnih elemenata za koreografiju
2. Autonomija, izbor i kontrola	<ul style="list-style-type: none"> - omogućiti učenicima mogućnost izbora, a time i kontrole, npr. izbor pjesme među ponudjenima, izbor instrumenata za ritamsku pratnju - uključiti ih u odlučivanje, npr. kojim redoslijedom će se provoditi aktivnosti na određenom satu, odabir programa u izvannastavnim aktivnostima - zajednički definirati, modificirati i obrazložiti pravila u učionici i na satu, npr. pravila ponašanja, raspored sjedenja
3. Korisnost i društvene povezanosti	<ul style="list-style-type: none"> - informirati učenike o njihovom individualnom napretku te kako mogu kroz određenu aktivnost poboljšati svoje sposobnosti - organizirati radionice na kojima se izrađuju instrumenti i materijali potrebni za nastavu i za uređenje učionice - naglašavati važnost sudjelovanja u aktivnostima - poticati razvoj samopouzdanja kod učenika - osvještavati i naglašavati pojedinačnu učeničku zaslugu u zajedničkom stvaranju i muziciranju

4. Ciljna orijentacija i motivacijska klima	<ul style="list-style-type: none"> - osvijestiti blagodati glazbe i glazbenih aktivnosti u smislu pozitivnog utjecaja na čovjeka - poticati usmjeravanje pažnje na samu aktivnost kao i dobiti koje donosi sudjelovanje u njoj, npr. utjecaj plesa na raspoloženje, slušanje klasične glazbe na poboljšanje sposobnosti učenja i sl. - minimalizirati upotrebu kontrolirajućih vanjskih faktora - uz pohvalu uvijek dati objašnjenje o napretku
---	---

3. Zaključak

Obrazovni sustav, kao i ostali, kasni za novim znanstvenim spoznajama. To se događa jer se sustav može razvijati samo na osnovu stečenih iskustava. Korijen opće krize u obrazovnom sustavu nalazi se u prevladavajućem materijalističkom svjetonazoru narančaste razine koji je tijekom prethodnih stoljeća oblikovao kulturne obrasce ponašanja. Tek kad se pokaže da su stečena iskustva u suprotnosti sa željenim učinkom i društvenim potrebama, donose se novi modeli obrazovanja i teorijska promišljanja o načinu rješavanja postojećih problema.

Teorija kognitivne evaluacije, na temelju rezultata opsežnih empirijskih istraživanja, donosi model za rješavanje problema motiviranosti učenika. Iskustvo je pokazalo da je motiviranje vanjskim motivima nagrade i kazne te inzistiranje na bezuvjetnom poštivanju pravila i autoriteta (obilježje svjetonazora narančaste i jantarske razine) u današnjem obrazovnom sustavu neodrživo.

Inicijativa poticanja intrinzične motivacije u OŠ Ivana Benkovića u nastavi glazbene kulture jedan je od pokazatelja da se situacija u hrvatskom obrazovnom sustavu polako mijenja. Također, u Hrvatskoj je u tijeku realizacija stvaranja baze znanja koja bi sadržavala praktične primjere i metodološke upute za razvijanje intrinzične motivacije u djece. No, promjene su dugotrajne i spore.

Prema nekim procjenama (Antić, 1993: 28) proces promjena u obrazovnom sustavu odvijat će se čak do sredine 21. stoljeća. Dakako, da bi se dobio ispravan uvid u postojeće stanje o načinu rješavanja problema motiviranja učenika u osnovnoškolskoj nastavi općenito, pa tako i u nastavi glazbene kulture, potrebno je napraviti istraživanje koje bi obuhvatilo većinu učitelja u osnovnim školama u Hrvatskoj.

BILJEŠKE

1. Ken Wilber, američki filozof, vodeća je ličnost integralnog pristupa, najobuhvatnijeg modela stvarnosti. Integralna teorija Kena Wilbera temelji se na sve-kvadrantnom, sve-razinskom (AQAL) modelu ili mapi stvarnosti te se primjenjuje gotovo u svim akademskim disciplinama i područjima. Više o integralnoj teoriji u: Borš, 2012.
2. Metafora ljestvi izražava činjenicu da osnovni sastojci svijesti izniču u zasebnim fazama i, uništi li se niža prečka, sve prečke propadaju s njom. No, metafora je neprikladna jer više razine nisu položene povrh nižih, već ih obavijaju i obuhvaćaju u vlastitom biću, kao što stanice obuhvaćaju molekule, a molekule atome (Wilber, 2005: 131).
3. Holarhija je zajednica holona. Holon je naziv za gradivnu jedinicu stvarnosti: cjelina koja je ujedno i dio; stvarnost se ne sastoji ni samo od cjelina niti samo od dijelova, nego od „međuprožimajućih cjelina i dijelova, odnosno od holona“ (Borš, 2012: 61). Više o teoriji holona u: Borš, 2012; Wilber, 2005.
4. Više o teoriji samoodređenja vidjeti na: www.selfdeterminationtheory.org
5. Line dance je koreografirani ples s ponavljajućom sekvencom koraka u kojem grupa ljudi pleše u jednom ili više redova u istom smjeru i provode korake u isto vrijeme.

POPIS LITERATURE:

- Antić, Stanko 1993. Europske razvojne perspektive, *Školstvo u svijetu*, Antić, Stanko (ur.), 1993., Zagreb, HPKZ: 13-30
- Borš, Vanja 2012. Integralna teorija Kena Wilbera, Zagreb: FF-press
- Deci, Edward L. – Ryan, Richard M. 1985. Intrinsic motivation and self-determination in human behavior, New York: Plenum press
- Mandigo, James L. – Holt, Nicholas L. 1999. Putting theory into practise: How cognitive evaluation theory can help us better understand how to motivate children in physical activity environments, Faculty of physical education and recreation University of Alberta, Canada

Nicholls, John G. 1989. *The competitive ethos and democratic education*, Cambridge, MA: Harvard University Press

Pizzato, Miriam Suzana – Liane Hentschke 2010. Motivation to learn music in school: a study of interest, *Revista da abem, numero 23*: 40-47

Šulentić Begić, Jasna 2006. Primjena otvorenog modela nastave glazbe, *Život i škola br. 15-16*

Vidulin Orbanić, Sabina 2012. Utjecaj glazbene nastave na (glazbenu) kulturu učenika, *Pedagogija i kultura*, Hrvatić, Neven – Klapan Anita (ur.), 2012., Opatija: 419-430

Wilber, Ken 2005. *Kratka povijest svega*, Rijeka: Gorin

Weiss, Maureen R. – Bressan, Elizabeth S. 1985. Relating instructional theory to children's psychosocial development, *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 56 (9): 34-36

Applying Cognitive Evaluation Theory in Practice: How to Motivate Students to Participate in Musical Activities in the Elementary School

Summary

Music lessons in elementary school are conceived as an educational activity with a number of activities that should be designed so that they are intrinsically motivating. Since the education system is a reflection of the dominant cultural worldview, it is not surprising that the learning activities and tasks, in musical culture as elsewhere, are driven by external motives. Some research and practical experience show that students consider music lessons less important than other lessons. The question is how to motivate students to appreciate and actively participate in activities in the classroom and in the extracurricular activities. According to Cognitive Evaluation Theory (CET), it is possible to motivate students to respond in a positive manner to music education lessons. The basic premise of the theory is that children will be intrinsically motivated to participate in an activity if (1) they believe that they have some control over it, (2) feel connected to it, and (3) feel good about themselves while engaging in it (Deci-Ryan, 1985). It is more likely that intrinsically motivated children will become more actively involved in their own musical activities and the creation of musical projects. The aim of this article is to show, through a series of practical examples, the successes and achievements of intrinsically motivated students in elementary school. Furthermore, Cognitive Evaluation Theory will be used to help us understand how we can create environments that will intrinsically motivate children to be musically active both during and outside of their music classes.

Keywords: music education lessons, Cognitive Evaluation Theory, intrinsic motivation, musical activities